

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICO-CHIRURGICA
SISTENS

CASUM CRISEOS
METASTATICÆ

IN TUMORE TIBIÆ CUM SUBSEQUENTE
ULCERE GANGRÆNOSO ET CARIE OSSIS SUBSTAN-
TIAM AD MEDULLAM USQUE EXEDENTE
FELICITER CURATÆ

QUAM

EX CONSENSU

GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ

PRO LICENTIA

SUMMOS IN MEDICINA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA
LEGITIME CONSEQUENDI

IN ALMA ARGENTORATENSIVM UNIVERSITATE

SOLENNI ERUDITORUM DISQUISITIONI SUBMITTIT

DIE VI. DECEMBRIS A. MDCCLVIII

PETRUS NICOLAUS LERICHE Argent.

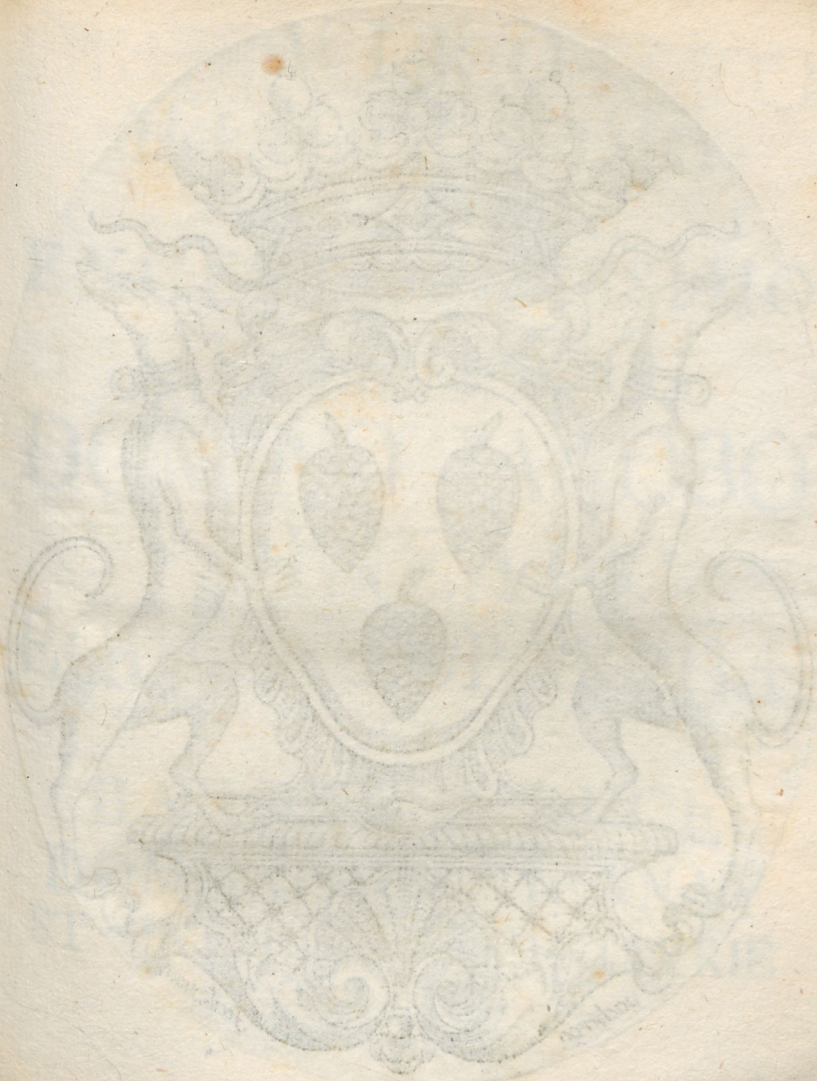
PHILOSOPHIÆ DOCT. S.S. THEOL. BACCALAUREUS PRIMI ORDINIS
ANATOMIÆ IN NOSOCOMIO REGIO DEMONSTRATOR.

H. L. Q. C.

ARGENTORATI TYPIS JOH. HENRICI HEITZII UNIVERS. TYP.

D I S S E R T A T I O I N A U G U R A L I S
M E D I C O - C H I R U R G I C A
S I S T E N S
C A S U M C R I S T I E O S
M E T A S T A T I C A E
I N T U M O R E T H I R I C I C U M S U B S E Q U E N T E
I N T U M O R E C A N C E R O S O ET C A R C I N O M A
T U M A D I N T E R I U M T U M O R I S
I N T E R I U M C O E L I
C U M
E X C O N S E N S U
G R A T I O S E F A C U L T A T I S M E D I C E
P R O F I C I E N T I A
I N U M O R I S I N M E D I C I N A H O N O R E S
E T P R A E F E R R A T O S D O C T O R I S
I N A L I A I N V E N T I O N I U M I N V E N T I A T E
S O L E N N I T E R D I S C U T I O N I S P U B L I C I S
D I E X D E C E M B R I I A A N N O M D C C L X V I I I
P E T R U S N I C O L A U S L E R I C H T E A L B O N I
S C H O L I A R I U S D O C T O R I S P R A E F E R R A T O S
A U G U S T I N I I A N N O M D C C C L X V I I I

V I R O
ILLUSTRISSIMO
ATQUE
EXCELLENTISSIMO
D O M I N O
DOMINO JACOBO
PINEAU
EQUITI TOPARCHÆ
ET
BARONI DE LUCÉ
DOMINO DE VIENNAY
ST. PATER DE PESCELLERIE
&c. &c.

CONSILIARIO REGIO
SUPPLICUM LIBELLORUM
MAGISTRO
SUMMO REI JUDICIARIÆ
ÆDILITIÆ ÆRARIÆQUE
IN ALSATIA
PRÆFACTO
EXERCITUUM REGIONUM
ADMINISTRATORI

IN OBSEQUII ET REVERENTIÆ TESSERAM

DAT DICAT DEDICAT

TANTI NOMINIS

DEVOTISSIMUS CULTOR
PETRUS NICOLAUS LERICHE.

HISTORIA MORBI.

ANNO 1753 mense Januario Miles, nomine Michael Margot, legionis *** post superatam febrem acutam in Nosocomio Regio Argentinensi, afflictus fuit tumore, in parte media inferiori ad angulum internum, faciemque tibie internam sito. Præmissis præmittendis tumor hic apertus fuit a *Parente meo carissimo*, ex quo magna puris copia extrahebatur, quo omni expulso, os tibie nudatum comparuit, & quidem longitudine pollicis unius, paulo vero minus latitudine, abs eo tamen, quod ipsa ossis substantia, primo intuitu, alterationem aut depravationem aliquam subiisse censeretur aut perspicere posset. Febris, quæ interea accensa fuit, insituta suppuratione minuebatur, & cedebat, imo præfente plenaria apyrexia, credebatur, ulcus hoc feliciter curatum iri. Ast æger fame cruciatus, famique justo plus forte consulens, atque cum ultra omnem eum, quem sibi homo prudens præfigere debet terminum, satietati suæ satisfecisset, eo ipso culpæ suæ reatum subiit atque poenam: cum nimirum febris eum de novo invaserit, quæ per convenientia remedia, venæsectiones, evacuantia, diluentia, diætam exactissimam debellari non potuit, sicque jam tunc eventus æque sinistri ac improvisti fuit prodromus.

A

dromus. Namque ulceri accessit gangræna, quæ non, nisi ampliato ulcere, potuit cohiberi. His accesserunt alia symptomata gravia, nimirum anasarca, abdomen præprimis intumescibat, respiratio maxime molesta, febris lenta. Quibus perspectis, accessit illico *Parens meus ad Celeberrimos Experientissimosque Nosocomii Regii Medicos*, ut cum illis de statu ægri consilium iniret. Si enim unquam, certe in tali casu consultum est, ut Chirurgi & Medici se interloquantur & consulant. Nec fictitium est quod exinde in ægros redundat emolumentum, & eo majorem ex felici successu satisfactionem percipiunt sanitatis ministri. Statutum fuit igitur 1° ut ægro exhiberentur juscula aperientia & amara, sale mirabili acuata, eo fine ut solidis tonus conciliaretur, & ut humores, fluidiores redditi, & in motum constituti, per vias urinarias, vel excretionem alvinam possent excerni; 2° ut post hæc propinaretur ægro minorativum, cujus quantitas viribus, meliorique ejus conditioni esset proportionata. Porro medicamina illa omnem desideratum exeruerunt effectum; namque evanuit illa corporis intumescencia, respiratio liberior existit, ex quibus tamen magna adfuit virium prostratio. Sed nunc iterum inquiramus in ulcus, caro tunc existerat pallida, mollis, fungosa, qua licet destructa, nova regenerabatur, nec melioris notæ. Quare cogitatum est, ut ægro exhiberentur nutrientia, roborantia, ut solidis robur, fluidis autem conciliaretur consistentia melior. Ulcere igitur ob gangrænae progressum multum hiante, os eadem proportione nudatum prodiit, pluraque ab eo secesserunt fragmenta, consequenter ad methodicam curam & reiteratam scalpri applicationem accidere debuit. His vero cum caries ossis non destrueretur, applicatum fuit ferrum candens, quo vitiatum solveretur, & revera aliqua adhuc secesserunt fragmenta, sed

sed cum perspiceretur totam ossis substantiam carie esse infectam, tunc in usum vocatus fuit modiolus, quo bis adhibito, tota portio cariota extracta fuit. Cum sic medullam ipsam intueri liceret, ei digitum admovit, duramque adeo & firmam comperit, ut tangentis resisteret digito, quare huic fasciolas oleis ovorum & hyperici inter se mixtis, imbutas imposuit & sic demum ad pristinum suum statum rediit. Explevere vacuum a modiolis factum carnes optimæ notæ, ulcerique inducta fuit cicatrix, mediante bono succo nutritio, & quod non omitendum longa temporis mora.

S. I.

Doctrina, quæ tradit signa mutationis morborum, nos docet multiplici modo posse judicari morbos. Vel enim materia morbifica cocta, viribus vitalibus auctis, per varia corporis colatoria emittitur, eliminatur, ita ut motus, qui in corpore existebant languidiores, infirmiores, jam profus intendantur, libere exercentur, & quasi reviviscant, quæ mutatio nobis exhibet ideam criseos stricte sic dictæ. (Generali enim sensu, & late acceptum nomen illud, significat iudicium de exitu morbi, seu morbum terminatum esse: quocumque tandem modo illud eveniat, sive morbo finem amara mors fecerit, aut fanitati restitutus fuerit homo, aut demum alius a priori dependens exortus fuerit morbus.) Vel materia peccans ita immutatur, invertitur, corrigitur, agitur, ut materiæ sanis humoribus propriæ profus assimilatur, & hæc mutationis species nobis audit lysis, sive crisis resolutoria. Notandum est circa hanc, quod fere nunquam absque aliqua evacuatione, quæ quidem minus est sensibilis, minus copiosa, contingat. Vel materia morbum constituens, im-

perfecto modo cocta, non tota quanta potest per corporis colatoria transire, ita ut portio aliqua ad peculiaria corporis loca transferatur, illa occupet, ibi commoretur, novamque præparationem & coctionem subeat, quæ transmigratio metastasis appellatur, aut si mavis, crisis metastatica. Ratione loci, quem occupat portio illa materiæ morbificæ, notandum illam interdum a parte minus nobili, deferri ad nobiliorem, quæ mutatio mali semper est ominis, vel illam a loco nobili migrare ad locum ignobilem, quæ mutatio, translatio respective bona est. Nunquam vero contingit, ut coctio ipsa, dum in materiam morbificam agere incipit, eandem invertit, corrigit, resolvit, illam ideo magis evolvat, particulas noxias magis explicet, subtiliores reddat, quo hæ aptæ reddantur, ut ad minima corporis deferantur, ex quo fit, ut possint nervos gravius afficere, vires vitæ imminuere, quo coctioni perficiendæ sufficere non possint. Quibus omnia redduntur deteriora, & æger misere vel sub initium morbi e vivis tollitur. Quod si materia peccans, ita sit tenax, ita depravata, ut naturæ coctionem instituenti resistat, vel si eo tempore, quo vires vitæ, domandæ materiæ morbificæ pares, in illam agunt, æger ab his recedat, quæ ipsi a medente præscribuntur, eo in casu turbatur opus salubre naturæ, protrahitur morbus, imo ordinarie fit gravior, aut alius oritur morbus, porro vocantur hæ mutationes perturbationes criticæ.

§. II.

Ex his jam liquido patet, & quisque perspicere potest, ad quamnam criseos speciem referri debeat exitus morbi, cujus historiam tradidi. Ad duas priores species referri non posse, ex idea & definitione criseos strictè sic dictæ.

dictæ, & illius, quæ resolutoria dicitur, manifestum est. Ergo ad metastasin pertinet. Quare, ne a scopo meo aberrerem, & subjectum meæ dissertationis semper præ oculis habeam, talem instituo ordinem, ut initium faciam ab iis quæ futuram præfagiunt, quæque præsentem esse indicant metastasin. Inde redeam ad partem affectam, illius subjungam descriptionem anatomicam, postea aliqua circa tumores relate ad hunc nostrum tradam, & demum examinatis gravibus illis symptomatibus, quæ tumori jam aperto, accesserunt, agmen claudam.

§. III.

Materia morbifica ut possit sanæ assimilari, evacuari, ad alia loca transferri, debet aliquam subiisse mutationem, præparationem, quæ vocatur coctio. Hæc supponit in humoribus vitium, ex quo functiones lædantur, quod cruditatis nomine venit, adeoque hæc duo prius definienda. Est autem cruditas, conditio illa seu status, in quo materia aliqua ita quoad molem, figuram, cohesionem, mobilitatem instructa est, ut læsionem functionum producat, vel æquabilem motuum progressum turbet. vid. *Celeberr. BOERHAAV. de Signis Morborum §. 922.* Coctio est talis materiæ crudæ agitatio, qua vel ejus moles minuitur, figura invertitur, mala cohesio tollitur, verbo, coctio est resolutio humorum ratione malæ mixtionis depravatorum. Hæc definitio non obstat, quo minus distinguatur in completam, & incompletam, imò hæc distinctio ulterius explicabit definitionem. Nimirum completa esse censetur coctio primo, dum particulæ noxiæ ita invertentur, ut sanis fiant simillimæ, secundo cum particulæ nocivæ a sanis separatae, per varia corporis coactoria educuntur. Incompleta vero dicitur illa, quæ materia peccans, aliquo modo digesta, præparata, mutata,

non nisi ex parte e corpore expellitur, dum reliqua portio ad alia corporis loca derivabitur. De hac nobis est sermo.

§. IV.

Signa quæ nobis declarant, adesse in corpore materiam aliquam vitiatam, sunt læsiones functionum tum vitalium, cum animalium, quam etiam naturalium, & earum a statu naturali sanoque recessus. Item vigor morbi non remittens, quin potius increscens, optime item dignoscitur præsentia materiæ morbificæ, per qualitatem vitiatam & præternaturalem variorum humorum excretorum. Ea vero quæ nos certo certiores reddunt de altero illo morbi statu, qui appellatur coctio, maturatio, petenda sunt ex iis, quæ signis cruditatem declarantibus, e diametro sunt opposita; nempe res ægri tum temporis tranquille se habent, symptomata a sua violentia remittunt, actiones vitales liberius & facilius procedunt, quia jam vires vitæ increscunt, humores excreti non amplius morbofi, sed sanis simillimi. Quid sit porro in morbo, qui per crisin metastaticam judicatur? omnia illa signa coctioni completæ propriæ, hic non occurrent, itaque æger ob aliquam materiæ morbificæ separationem & eliminationem melius se habebit, sed tamen ob præsentiam aliqujus portionis hujus miasmatis, res ejus nondum erunt in tranquillo constitutæ.

§. V.

Quod si inquirere velimus in causam & cruditatis & coctionis, plurima circa priorem nobis essent enumeranda; quidquid enim functiones in corpore lædit, illud assignari

ri debet tanquam causa cruditatis. Circa posteriorem autem assignamus primo loco ceu præcipuam, & in omni morbo, ut feliciter judicetur, necessariam, virium vitæ superstitum actionem, eamque materia morbifica superiorem. Secundo medicaminum, idoneo & congruente tempore exhibitorum, morboque appropriatorum virtutem vim & efficaciam; hic non recenseo spontaneam materiæ morbificæ resolutionem, tanquam causam coctionis, nec enim bene quadraret cum definitione illius, quæ supponit certamen aliquod & luctam, naturam inter & vitium in corpore existens debellandum, institutam.

§. VI.

Supereft adhuc, ut signa quæramus, quæ declarent mutationem morbi per abscessum eventuram, quæ hujus est loci relate ad morbum descriptum. Circa hæc audiamus GALENUM L. 3. *de Crisibus* ita loquentem, dum proponit signa criseos per abscessum futuræ. „ Si vero morbi „ ad abscessus converti videantur, communia quidem „ omnia indicia sunt, ubi salus ægri deplorata non est, „ quod neque morbus solvatur, neque urina multa, & „ multam habens subsistentiam, sed cruda & tenuis appareat. Propria vero non admodum diuturnorum morborum, si æger in difficiliorem respirationem repente incidens brevi quidem liberetur a tali respirandi difficultate; sed excipiat ipsum statim dolor, capitis gravitas inexpugnabilis dormiendi necessitas, surditasque. Huic siquidem in glandulosis post aurem partibus, necessum est abscessum oriri. At si morbus fuerit inveteratus, neque ullum ex his signis adfuerit, sed in ægrotato ex locis inferioribus vel gravitas, vel tensio, vel incendium, vel dolor aliquis apparuerit, huic abscessus „ ad

„ ad partes inferiores expectandus „ SENNERTUS L. 3.
 p. 3. C. XV. signa tradens criseos quæ per excretionem,
 & illius quæ per abscessum futura est; illa ab invicem di-
 stinguunt, sic ajens „ Si morbus non sit valde acutus, ma-
 „ teria non valde tenuis & acris, sed crassior, virtus non
 „ admodum robusta, per abscessum potius evacuatio spe-
 „ randa, præsertim si longo tempore urinæ tenues & cru-
 „ dæ exierint. Viæ quoque aptitudo ac propensio corpo-
 „ ris monstrat, an sit futura crisis per abscessum, vel per
 „ excretionem. Nam si viæ patentes sint, ægroque su-
 „ dor aut vomitus familiaris sit, hoc modo fere ab acutis
 „ morbis liberatum iri possibile est. Qui vero articularum,
 „ aut aliarum partium doloribus vexantur, in his natura
 „ ad consuetum locum solet materiam deponere „ De-
 „ mum & supra laudatus BOERHAVIUS ubi de signis mor-
 „ borum §. 9. dicit posse cognosci locum quem materies
 „ male cocta occupabit; pruritu, titillatione, rubore, dolo-
 „ re, calore, tumore, stupore, pulsatione, agitatione, mo-
 „ lestia perpetua. Quibus futuram, & præsentem cognosci-
 „ mus metastasin.

§. VII.

Hiscæ prælibatis, ad partem affectam pedem promo-
 veo, nempe ad tibiam utpote sedem illius tumoris, qui
 per crisin metastaticam ibi fuit efformatus ejusque jam
 præmitto descriptionem anatomicam. GALENUS os memo-
 ratum considerans, ita illius situm describit L. de Ossibus
 C. XXII. „ Tota pars cruris, quæ inter talum, genuque
 „ posita est, ejusdemque partis os grandius, tibia appel-
 „ latur. Hæc interiore in parte sita est, eique tantummo-
 „ do femur ipsum annectitur. Os autem, quod extrinse-
 „ cus locatum est, sura nominatur „ Utrum vero rotula
 seu

feu a similitudine, mola dicta ad crus pertineat, necne, non multum discutiam. BARTHOLINUS quidem *libello 4. C. XXI*, ubi de ossibus totius pedis, & HEISTERUS *compendio suo anatomico* ubi de extremitatibus inferioribus, VERHEYENUS *tomo primo, tractatu 5. C. XV*. ubi de ossibus totius pedis rotulam ut cruri propriam non adscribunt. WINSLOV. autem expositione anatomica *tomo primo*, ubi de ossibus extremitatis inferioris, rotulam tanquam peculiariter tibiæ & per consequens etiam cruri propriam, designat: & ea quidem de ratione, quia rotulam considerat, tanquam olecranium quoddam mobile, quod cum tibia super os femoris movetur. Sed quidquid de eo sit, non ultra morabor, & viam meam pergo.

§. VIII.

Est igitur tibia, os longum, irregulari modo triangulare, superiori sua parte latum, inferiori respective angustum. Dividitur, sicuti omnia ossa longa in tres partes, nimirum partem mediam seu diaphysin, corpus quoque ossis dictam, & duas extremitates, quarum una superior, inferior altera. Extremitas superior duas refert cavitates glenoideas, quæ duos condylos in extremitate inferiori ossis femoris sitos recipiunt. Notandum circa duas hasce cavitates, ratione situs in internam & externam distinctas, internam magis esse depressam externa, externam inferiori & paulo posteriori sua parte facieculam cartilagine obductam exhibere, cui annectitur fibulæ pars seu extremitas superior. Circumferentia extremitatis superioris gaudet figura ovali quoad anteriora, posterior enim pars in medio excissa est; antè & superius cernitur tuberositas, spina tibiæ vocata. Extremitas inferior, basis quoque salutata, ad latus suum externum depressa cernitur,

B &

& quidem longitudinaliter pro sua cum inferiori fibulæ extremitate, articulatione, interno latere format apophyfin quæ vocatur malleolus internus. Ima pars baseos excavata est pro suo, cum superiori astragali parte, articulo. In corpore, seu in parte inter utramque extremitatem media tres commode discerni possunt facies, quarum una interna, externa altera, tertia demum posterior. Itidem tres anguli, unus anterior cristæ nomine veniens & duo posteriores. Nihil præter integumenta communia, & periosteum, tegit cristam & faciem tibie internam.

§. IX.

Substantia tibie est vel compacta & solida, quæ ipsius corpus efformat, vel reticularis quæ magnam tibie occupat cavitatem, vel spongiosa quæ ossis occupat extremitates. Substantia reticularis sustinet medullam in massa, succus vero medullosus seu massa in moleculis occupat alteram cavitatem a cellulis substantie spongiosæ formatam. Ergo duæ adscribendæ sunt tibie cavitates, quibus tertiam speciem adjungere possumus, ductus nempe & poros infinitos, quorum alii obliquum iter in osse insituentes, tandem ipsam substantiam penetrant, alii vero in ipsa substantia terminantur.

§. X.

Quod musculos attinet, illos recensuisse sufficiat, qui tibie adjacent, nec ulteriorcm a me requiri debere eorum expositionem ac descriptionem existimo, illos enim ideo tantum recensco, ut exinde possit illico perspici, quinam musculi præ aliis maxime fuerint affecti. Hinc nec usum eorum hic attingo, nec alium sequor ordinem, præter eum, quem mihi præscribunt facies tibie descriptæ. Sunt autem

autem illi quoad faciem posteriorem tibiæ posterior, flexor longus pollicis, flexor longus communis. Quoad faciem externam, tibiæ anterior, extensor longus communis, extensor longus pollicis. His adjungimus adhuc gastrocnemios, utpote qui suram constituunt, musculos alios posteriores obtegunt & læsi fuere. Solæum demum qui non solum cum his conjungitur, sed & ossi tibiæ adhæret una parte.

§. XI.

Jam ad arterias, venas & nervos transeamus. Arteriæ procedunt immediate ab arteria poplitæa, quæ continuatio est cruralis; hæc nimirum, cum ad cavitatem poplitis descendit, nomen suum mutat & vocatur poplitæa, quæ ibi non nisi integumentis contegitur. Hæc statim, cum retro caput tibiæ pervenit, duos largitur ramulos; primus sive internus se ad anteriorem & superiorem tibiæ partem confert, inter ligamentum laterale internum excurrentem, qui cum arteriis condylos femoris permeantibus communicationem instituit & unionem. Ramus secundus sive externus, inter caput tibiæ & ligamentum, quod a latere externo genu est, repit, & fibulæ caput amplectitur. Idem etiam emittit ramiusculum, qui cum recurrente rami interni communicat. Antequam arteria hæc nomen suum deponat, adhuc arteriolam deorsum mittit, quæ tibiæ se infinuat per foramen aliquod peculiare, quod paulo supra partem ossis mediam conspicitur. Demum in duos ramos dividitur, quorum unus tibialis anterior, alter posterior. Prior statim iter suum inter extremitates tibiæ & fibulæ superiores instituit, quo facto ramulos & sursum & versus latera dimittit, deinde

B 2
pergit

pergit per faciem anteriorem ligamenti interossei tibiæ ad latus externum, seu illud quod fibulæ respondet, & in itinere suo plures musculis ibi sitis largitur ramulos. Secundus, quem producit poplitæa, ramus dividitur in externum & internum; prior nomine arteriæ peroneæ venit, sed de illa nullus nobis erit sermo instituendus. Internus, arteriæ tibialis posterioris nomen gerit, hæc furialis quoque dicta, in musculos posterius sitos se insinuat, medullæ mediante canale osseo prospicit, imo inferius cum arteria tibiali anteriori sese unit. Quoad venas, eadem sunt nomina, eadem distributio, eadem origo, illud solummodo addendum, quod saphena parva a magna ortum trahens, in parte posteriori excurrat.

§. XII.

Nervos quod spectat, illi partim a crurali, partim ab ischiadico deducuntur. Primo notandum, quod nervus cruralis a trunco tertii paris nervorum lumbalium, antequam cum quarto communicet, ramum accipiat insignem, quem tanquam ejus accessorium considerare debemus, & cum quo unitur. Porro ex hac unione procedunt rami plurimi in anteriores & internos distincti. Hi musculum sartorium concomitantur ad eum usque locum, ubi tibiæ inseritur, ibique in integumentis distribuuntur, quandoque observatum fuit, quod unus ex his nervis se ad malleolum usque internum & dorsum pedis contulerit. Funiculus cruralis postmodum præter plurimos alios ramulos, unum largitur, qui in parte femoris interna excurrit. Hic cum ad tibiam pervenit, ad saphenam, venam, accedit, & eodem fere itinere incedit usque ad malleolum internum, ubi integumenta vicina, ab eo filamenta recipiunt. Nervus ischiadicus, cum ad cavitatem poplitis

poplitis devenit, nomen suum mutat & popliteus vocatur, hic in duos dividitur ramos, quorum unus præcipuus crassior & internus, alter verò minus crassus & externus est. Vocantur etiam hi duo rami, nervi ischiadici, & ratione ossium, quæ excurrunt, possunt iterum ab invicem distingui, ita ut unus vocetur ischiadico tibialis, alter vero ischiadico peronæus, quam denominationem etiam assumo. Prior musculum solæum in superiori sua parte perforat atque inter illum & flexorem digitorum pedis communem usque ad basin tibiæ, ad latus ejus internum iter suum instituit, & sic musculis memoratis prospicit, & ad integumenta, plurima mittit filamenta. Non omittendum quod crassus hic ramus antequam inferiora tibiæ attingat, ramulum superiora versus ableget, qui & tibiæ posteriori filum, unumque tibiæ antico largitur. Hæc circa descriptionem tibiæ anatomicam sufficiant. Ad tertiam institutæ divisionis partem me confesso, & de tumoribus sermonem instituo.

§. XIII.

Tumor in genere vocatur omnis illa prominentia præternaturalis, quæ alicui parti in corpore adnascitur. Hoc sensu acceptum nomen illud, non tantum designat tumores illos, qui stagnationem humorum in aliqua parte molli, pro causa agnoscunt, sed etiam illos spectat, qui a situ mutato partium organicarum originem trahunt, uti in herniis, luxationibus. Item ad illos se extendit, qui ab intumescencia ossium oriuntur, quique nomine exostosium veniunt, demum etiam tumores dicuntur ii, qui a præsentia corporis alicujus extranei formantur. Vocis igitur illius denominationem strictius designabimus & specialius definiemus. Est nimirum tumor prominentia

B 3 præ-

præternaturalis, a stagnatione humorum ortum ducens, ideoque humoralis dicendus. Distinguuntur porro tumores tam ratione sedis, quam causæ indolis & naturæ humorum, qui illos efformant, in internos & externos, essentielles, criticos, sanguineos, serosos, emphysematosos &c. Has species optime delineavit *Celeberrimus COL DE VILLARS T. I. Prælect. Chirurg. L. I. C. I. de Tumoribus*. Tumores a stagnatione humorum ortos, & qua ratione hi tumores efformari possint, pulchre tradit *Fumigeratissimus LAFAYE Insit. Chirurg. Part. V. Sect. I. C. I.*

§. XIV.

Non inquiremus hic in causas varias tumorum, hoc enim ab objecto meo me averteret; perspectum est præterea ex historia morbi, tumorem nostrum criticum esse, & a portione materiæ morbificæ, quæ non fuit evacuata, ad partem mediam inferiorem, & internam tibiæ delata, oriri. Nec circa diagnosi tumorum aliquid proferre, necessum duco; consulatur §. 6. ubi ex *GALENO*, *SENNERTO*, *BOERHAAVIO* repeti possunt ea omnia, quæ morbum hunc antecedunt, concomitantur & præsentem sistunt. Quæ circa prognosin tumorum in exterioribus sedem suam figentium proferri possunt, illa conspicua sient, quando varios modos, quibus terminari possunt, recensuerimus. Quintuplici autem modo hoc accidere potest, nimirum vel resolutione, vel suppuratione, vel induratione, vel putrefactione, vel metastasi.

§. XV.

Hæc circa tumores in genere dicta sufficient. Videamus porro quænam tumori nostro obvenerit mutatio? Nimi-

Nimirum observatum fuit illum ad suppurationem tendere (est autem hæc liquoris morbifici in materiam purulentam conversio) cum tumor mutationem illam subit, vocatur abscessus. Cognoscitur pus adesse, præcipue ex mollitie, colore cutis mutato & abescente, pulsationis cessatione, liquidi fluctuantis sensu. Hæc signa determinarunt Parentem meum, ut abscessum sectione instituta a puris præsentia liberaret. A quo tempore res ægri melius se habuerunt, ut ex historia morbi patet. Num autem in illo statu perseverarint, in quarta & ultima dissertationis hujus parte, disquiremus. Hic loci adhuc perscrutabimur, quænam circa tumores in genere formari debeant indicationes, & quomodo illis satisfaciendum. Primo quidem sub initio vel ortu tumorum, cum liquida adhuc intra vasa moventur, removenda sunt ab eo loco, ad quem deferuntur 2do humores stagnantes, si possibile est, resolvendi. 3tio Sin minus, suppurationi instituendæ studere debemus 4to hoc factò, materia purulenta evacuanda. 5to Abstergere, expurgare, incarnare, cicatrificare oportet.

§. XVI.

Nemo non videt duas priores indicationes tumori critico minus esse proprias: cavendum enim est, ne materia morbifica, in motu constituta, per humorum circulum ad viscus quoddam deferatur, statumque ægri pessimum, valdeque dubium, ne dicam lethalem reddat. Tres igitur posteriores indicationes in morbo nostro erant absolvendæ. Itaque ut materia morbi in pus convertatur, adhibenda sunt emollientia, relaxantia, maturantia; ut pus jam collectum expellatur, evacuetur, adhibendum est instrumentum chirurgicam sive illud sit scalpellus, sive lapis
vel

vel pulvis quidam causticus: notandum tamen priorem modum posteriori semper esse præhabendum. Ad expurgationem abscessus requiruntur varia abstergentia, mundificantia, sarcotica, cicatrisantia. Hac ratione & methodo tumores critici, ni variæ causæ occasionales omnia perturbent, feliciter curantur. Id ipsum in tumore nostro occurrit. Itaque ad examen gravium eorum symptomatium, quæ illum adeo complicatum, curatuque difficilem effecerunt, me confero.

§. XVII.

Hic incipit tragædia, & varia deplorati status in scenam prodeunt phenomena. Neminem latet in talibus casibus ubi aperto abscessu, suppuratio instituitur, exactum & quod vitia circa illud ipsum regimen diætetikum, eo magis sint pertimescenda, quod nullo modo præcaveri possint periculossimæ, novæque quæ inde oriuntur aut oriri possunt metastases illæ nempe quibus materia purulenta ab extra fertur ad intra ope circulationis, intra humores contenta magis exaltatur, acrior fit, sanguinem corrumpit, dissolvit, inflammationes gravissimas, febrem, gangrænam, sphacelum, deliria, convulsiones, mortem non raro post se ducit. Non mirum ergo resorptionem puris febrem accendere, omniaque tunc tum interius tum exterius graviter affici, nam in exterioribus carniū pallor, livor, mollities, fungus, suffusio, odor fætidus, cadaverosus: caro mox nigrescit, gangræna succedit, sed & non hoc solum contingit, nam & pus in fundo ulceris hærens, si supra os decumbat, illud rodit cariem & sphacelum inducit. Hæc omnia in ægro nostro præter convulsiones & deliria observata fuere.

§. XVIII.

§. XVIII.

Circa febrem & anasarcam quæ in ægro nostro ad-
fuere, non multum morabor, vidimus jam ex historia
morbi qua ratione debellata fuerit illa, quomodo dissipata
anasarca. Sed aliqua de gangræna, carie, sphacelo dicen-
da supersunt. Exinde perspici poterit, quam tristis, quam
dolenda fuerit ægri conditio, exitus autem morbi demon-
strabit, quam feliciter ad meliorem statum, sanitatemque
optimam redierit.

§. XIX.

Definiri potest gangræna, quod ille sit partis solidæ
mollis status, in quo supprimitur affluxus humorum vi-
taliū ad eam, unde mors illius, corruptio, putrefactio-
ve subsequuntur. vid. PLATNERUM *insit. chirurg. ration.*
de gangræna & sphacelo §. 169. QUESNAYS *tract. de gangræna*,
bene monet hic non confundendam esse, ut plures pu-
tarunt, putrefactionem cum gangræna: potest enim fieri,
ut aliqua pars emortua sit, abs eo ut putredo accedat.
Illud tamen monendum, sæpillime occurrere gangrænam
cum putredine, hanc semper comitem habere gangrænam
non ideo tamen confundenda illa duo. Gangrænae iterum
duas instituit species, unam designat humidam, siccam al-
teram, quarum definitionem, naturam, characteres, causas,
signa luculenter tradit *tractatu supra laudato*. Sedes gan-
grænae præcipue quærenda est in tela cellulosa & adipe,
musculis, membranis &c. Ea quæ prænuñtiant inflamma-
tioni successuram esse gangrænam, sunt varia, nempe ru-
bor, dolor, tensio, calor partis, pruritus, titillatio, pulsatio,
quæ sunt inflammationi propria, remittunt, tuncque credit
C æger

æger omnia bene se habere, & de meliori suo statu sibi gratulatur. Ubi vero gangræna affectus est locus ille, tunc adsunt in membro stupor, torpor, nulla sensatio, ita ut si etiam acu pungatur, aut alio modo tangatur, dolorem non percipiat, color cutis a rubro transit ad pallidum, imo lividum, nigricantem, pustulas referentem, quæ vario humore corrupto, male olente, fœtido refertæ sunt, si nempe putrefactio gangrænam comitetur aut antecesserit. Putredo a variis causis oriri potest & enasci, nempe ab humorum quiete, a languido eorum motu, imo a validiori motu & æstu & aliis adhuc, quas videre est apud PLATNERUM *annot. 2. ad §. 169.*

§. XX.

Gangræna nascituræ variis obvenire possumus medicamentis, item & nascenti mederi, dummodo etiam præter exploratas medicaminum tam interiorum quam exteriorum facultates, nobis probe nota sint ægri natura, temperamentum, systematis nervosi conditio, num valida, an imbecillis & debilis, causa morbi. Gangræna vero, si jam partem aliquam occupat & abscessui aperto suppuratoque accidit, non efficacius non promptius cohiberi, coerceri potest, quam si incisio protrahatur usque in vivum. Hoc quoque factum est in ægro nostro. Hinc videmus, quod multum hiare debuerit ulcus illud. Sed interim materia purulenta corrupta, acris & rodens facta, os ipsum vitio suo inquinavit, adeoque carie infecit. Qua ratione pus acre suum possit ossi communicare inquinamentum, eleganter describit PETITUS *tract. de morb. oss. t. 2. c. XVI.* Ubi circa diagnosin, & modum curandi, nihil relinquit desiderandum. Os duplici ratione evadere potest cariosum, nempe vel dum materia purulenta, corroso periosteo, vasa quæ per ipsum

ipsum ad cavitatem ossis intrant, vel in ejus substantia terminantur, inficit, inquinat, rodit, vel humores tenues, acres corrosivi per arteriolas minimas in periosteo & hujus ope tum in ossis substantia, tum ejusdem cavitatibus, ibique contenta medulla distributas, ducuntur atque deferuntur, ibique maxima edunt mala, licet in exteriori habitu nullus sit tumor.

§. XXI.

Cum os nudatum est & cariosum, adhuc super est ut cognoscamus & dignoscere possimus, utrum tantum superficies, an vero dimidia pars substantiæ, aut tota ipsa substantia vitiata sit; primo igitur utimur scalpro, os radimus, quo mediante separatur portio aliqua ossis sub forma pulveris friabilis, si caries tantum occupet superficiem, tunc aliquoties adhibito illo instrumento, facile tollitur, sed cum jam aliquoties adhibitum fuit, nec totam vitii partem auferre potuimus indicium est, cariem altius penetrasse, & tunc in usum vocanda sunt ferramenta candentia ossi immediate applicata ut sic fiat exfoliatio separaturque vitiatum a sano. Si vero his auxiliis non obtinemus totam portionem cariosam, tunc inducimur ad credendum, totam substantiam ossis esse inquinatam & in tali casu sine dubio os est trepano perforandum. Porro hæc tria auxilia adhibita fuere a *Parente*, ut cariem destrueret. Quomodo autem factum fuerit, quod æger demum sanitati restitutus fuerit, & potuerit iterum ambulare & incedere quo modo voluerit, certe non aliter intelligitur, quam quod mediantibus nutrientibus, roburantibus novi laudabilesque succi nutritii elaborati fuerint, qui regenerationem carniū bonæ notæ effecerunt, quæ dein vacuum a modiolis factum suppleverint, & tandem

tandem tēporis mora , observato regimine sano , legitima curandi methodo cicatrix fuerit inducta. Hæc sunt , B. L. quæ mihi circa tumorem gravioraque quæ accessere symptomata , observanda venerunt . Si minus bene elaborata sit , nec pro dignitate tractata illa materia , si quæ omiffa , aut negligenter scripta sint , condones mihi velim meminerisque me adhuc tyronem esse.

FINIS.

ULB Halle
004 592 964

3

Neuer 1 + 12

Q. D. B. V.
DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICO-CHIRURGICA
SISTENS
**CASUM CRISEOS
METASTATICÆ**
IN TUMORE TIBIÆ CUM SUBSEQUENTE
ULCERE GANGRÆNOSO ET CARIE OSSIS SUBSTAN-
TIAM AD MEDULLAM USQUE EXEDENTE
FELICITER CURATÆ
QUAM
EX CONSENSU
GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ
PRO LICENTIA
*SUMMOS IN MEDICINA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA
LEGITIME CONSEQUENDI*
IN ALMA ARGENTORATENSIVM UNIVERSITATE
SOLENNI ERUDITORVM DISQUISITIONI SUBMITTIT
DIE VI. DECEMBRIS A. MDCCLVIII
PETRUS NICOLAUS LERICHE Argent.
PHILOSOPHIÆ DOCT. S. S. THEOL. BACCALAUREUS PRIMI ORDINIS
ANATOMIÆ IN NOSOCOMIO REGIO DEMONSTRATOR.

H. L. Q. C.

ARGENTORATI TYPIS JOH. HENRICI HEITZII UNIVERS. TYP.

